

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 07.08.2017

**ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΗ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

ΑΡ.

Ταχ. Δ/νση: Αθηνών 99,
Καλαμάτα, ΤΚ 24100
Πληροφορίες: Φερετζάκης Γεώργιος
Τηλέφωνο: 2721360811
Φαξ: 2721360800
Email: symparastatis@kalamata.gr

Προς: Γρ.Δημάρχου

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ (Άρθρο 77 παρ. 5 εδ. δ' του Ν.3852/2010)

Θέμα: Εφαρμογή των δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρίες στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών του Δήμου Καλαμάτας (στις ακόλουθες περιπτώσεις)

Σχετικές διατάξεις: Ν.4074/2012, Ν.3304/2005, Άρθρο 4 Ν.2690/1999, , Υπουργική Απόφαση Γ4α/Φ.255/161/1989, άρθρο 67 παρ. 7 του Ν.3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), Υπουργική Απόφαση 52907/2009, άρθρο 27 Ν.4067/2012 (Νέος Οικοδομικός Κανονισμός).

Προτάσεις:

- 1) Προτεραιότητα στις υποθέσεις ατόμων με αναπηρία που εκκρεμούν στις υπηρεσίες του Δήμου Καλαμάτας και δεν έχουν διεκπεραιωθεί ακόμη
- 2) Διακοπή χορήγησης οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα με αναπηρία, μόνο κατόπιν έκδοσης σχετικής Έκθεσης κοινωνικής/-ού λειτουργού –
- 3) Εξ αρχής ενημέρωση του ενδιαφερομένου για την δυνατότητα καταβολής τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων σε δόσεις - Διαβούλευση με τους φορείς που εκπροσωπούν άτομα με αναπηρίες, για την επανεξέταση πράξης του Δημοτικού Συμβουλίου για την παραχώρηση θέσεων στάθμευσης καθώς και του συνολικού θεσμικού πλαισίου για την διεξαγωγή ελέγχων εκ μέρους των δημοτικών υπηρεσιών

όταν στοχεύουν σε πράξεις ατόμων με αναπηρία που τελούνται για την ενάσκηση του δικαιώματος προσβασιμότητας

4) Προώθηση αιτημάτων και προς τρίτες υπηρεσίες, εκτός του Δήμου Καλαμάτας –

5) Συγκέντρωση όλης της πληροφορίας που αφορά τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία που μπορούν να ασκηθούν μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του Δήμου Καλαμάτας σε ευχερέστερα προσβάσιμη ιστοθέση, με ευκρινή σήμανσή της στην αρχική σελίδα.

2 Περιεχόμενα

I. Εισαγωγή

II. Θεμελιώδη δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (α) Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (β) Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης (γ) Ν.3304/205 – Εφαρμογή ίσης μεταχείρισης χωρίς διακρίσεις

III. Προβλήματα εφαρμογής από τον Δήμο Αθηναίων (α) Αβεβαιότητα και καθυστερήσεις στην αδειοδότηση θέσεων στάθμευσης (αν και εφόσον αυτό συμβαίνει) (β) Διακοπή οικονομικής ενίσχυσης χωρίς έκθεση κοινωνικού λειτουργού (γ) Έλεγχοι και επιβολή κυρώσεων σε άτομα με αναπηρίες που επιδιώκουν να ασκήσουν το δικαίωμα προσβασιμότητας

IV. Ειδικότερες προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων

I. Εισαγωγή 1.1. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του περί διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό, επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει (άρθρο 77 παράγραφος 5 εδάφιο γ' Ν.3852/2010), διατυπώνει την παρούσα Ειδική Πρόταση, η οποία υποβάλλεται, κατά τον νόμο, στον Δήμαρχο και κοινοποιείται στο Δημοτικό Συμβούλιο και τον Γενικό Γραμματέα του Δήμου Αθηναίων.

1.2. Η Ειδική Πρόταση αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων εφαρμογής των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών του Δήμου Αθηναίων. Δεν επιχειρείται εξαντλητική παράθεση προβλημάτων, η οποία θα προϋπέθετε, μεταξύ άλλων, καταγραφή του συνόλου των βλαβών του δικτύου πεζοδρομίων στα γεωγραφικά όρια του Δήμου Καλαμάτας , ενώ αυτό το

δίκτυο δεν εμπίπτει εξ ολοκλήρου στην αρμοδιότητα των δημοτικών αρχών και υπηρεσιών. Επί τη ευκαιρία, πάντως, σημειώνεται ότι θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η καταγραφή των προβλημάτων αυτών με εκτεταμένη επιχείρηση αυτοψίας, σε συνεργασία με τους πολίτες και τις οργανώσεις τους, προκειμένου να δρομολογηθούν οι αναγκαίες αποκαταστάσεις. Η παρούσα Ειδική Πρόταση εστιάζει στην αντιμετώπιση των διοικητικών εμποδίων που συνιστούν κακοδιοίκηση εις βάρος των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες εκ μέρους του Δήμου Καλαμάτας.

1.3. Τα προβλήματα, όπως καταγράφονται μετά από διαμεσολαβήσεις για την επίλυση διαφορών κατόπιν υποβολής καταγγελιών που έχουν υποβληθεί στον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, εμφανίζονται σε τρεις γενικές περιπτώσεις:

- α) σε υποθέσεις καθυστέρησης παραχώρησης θέσης στάθμευσης αναπηρικού οχήματος,
- β) σε υποθέσεις διακοπής χορήγησης οικονομικής ενίσχυσης, χωρίς προηγούμενη έκθεση κοινωνικού λειτουργού και
- γ) σε υποθέσεις ελέγχων ή επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις που φέρονται ότι τέλεσαν άτομα με αναπηρία, στην προσπάθειά τους να ασκήσουν το δικαίωμά τους στην προσβασιμότητα.

1.4. Οι προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων εκκινούν από την αφετηρία της Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και του σχετικού Πρωτοκόλλου, νομοθετήματα που κυρώθηκαν με τον Ν.4074/2012 και πρέπει να τύχουν πρακτικής εφαρμογής από όλες τις υπηρεσίες, καθώς και τα συλλογικά και μονοπρόσωπα όργανα διοίκησης του Δήμου Καλαμάτας

1.5. Σκοπός της παρούσας πρότασης είναι να αναδειχθούν υποθέσεις, στις οποίες δεν τηρήθηκαν δικαιώματα εκ μέρους του Δήμου, να προβληθούν πρακτικές δυνατότητες εφαρμογής των δικαιωμάτων, αλλά και να διαχωριστεί η δημοτική ευθύνη από την σφαίρα αρμοδιότητας άλλων δημόσιων φορέων.

II. Θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

2.1. Ενώ η ίδια η φύση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ατομικών και κοινωνικών, αφορά την καθολική εφαρμογή τους για κάθε ανθρώπινη ύπαρξη, σε πρόσφατα νομοθετικά κείμενα του διεθνούς δικαίου παρατηρείται η ειδική αναφορά στην

προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες. Τα σημαντικότερα νομοθετήματα αυτής της κατηγορίας είναι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το προαιρετικό αυτής Πρωτόκολλο. Υπάρχουν, επίσης, συγκεκριμένες αναφορές του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος όμως εφαρμόζεται από τα κράτη μόνο στο πλαίσιο ενάσκησης δικαιωμάτων του ενωσιακού δικαίου, δηλαδή επικουρικά προς το εθνικό συνταγματικό και κοινό δίκαιο. Μια σύντομη αναφορά περιέχεται και στο άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος, κατά το οποίο "το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος και της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων" 1 . Το νομικό σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες συμπληρώνεται, από διατάξεις της κοινής νομοθεσίας που προβλέπουν όρους και διαδικασίες για την πρακτική εφαρμογή και την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων χωρίς διακρίσεις λόγω αναπηρίας (Ν.3304/2005, ΦΕΚ Α' 16/2005, «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού»). (α) Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες 2.2. Με τον Ν.4074/2012 (Φ.Ε.Κ. 88 Α'/11.4.2012, «Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στην Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες»), η Ελλάδα κύρωσε την Σύμβαση που θεσπίστηκε με την απόφαση 61/611 της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. στην Νέα Υόρκη στις 13.12.2006 και τέθηκε σε ισχύ στις 4.5.2008, καθώς και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής, με το οποίο ιδρύεται ένας μηχανισμός παρακολούθησης των κρατών, ως προς την εφαρμογή των διατάξεων. Το Πρωτόκολλο θεσπίστηκε με την ίδια απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε και τέθηκε σε ισχύ στις 4.5.2008. Η κύρωση της Σύμβασης και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου κατέστησε τα κείμενα αυτά αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος και, ως εκ τούτου, οι διατάξεις τους υπερισχύουν κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου. 2.3. Η πρακτική σημασία της Σύμβασης αυτής έγκειται: – στην ειδική παρουσίαση των πτυχών των ανθρώπινων δικαιωμάτων, προσαρμοσμένων στις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες και 1 Το άρθρο 88 παρ. 4 του Συντάγματος, όμως, αναφέρει ότι οι δικαστικοί λειτουργοί μπορούν να παυθούν μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση, μεταξύ άλλων, λόγω αναπηρίας! Η ίδια πρόβλεψη υπάρχει στο

άρθρο 92 παρ. 1 του Συντάγματος, για τους υπαλλήλους της γραμματείας δικαστηρίων και εισαγγελιών. Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 5 – στο ότι, λόγω της κύρωσής της με νόμο, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος, οι διατάξεις της κατισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης της κοινής νομοθεσίας. Αυτό σημαίνει ότι η εφαρμογή και τήρηση της Σύμβασης προϋποθέτει τον παραμερισμό διατάξεων που βρίσκονται σε τυπικά σε ισχύ, αλλά περιορίζουν την εφαρμογή των δικαιωμάτων αυτών. Παράλληλα, η εφαρμογή νομικών διατάξεων που βρίσκονται σε αντίθεση με διατάξεις της Σύμβασης είναι παράνομη και υπό συγκεκριμένες συνθήκες μπορεί να ιδρύσει ευθύνη της Χώρας για παράβαση διεθνούς δικαίου. 2.4. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης (“Σκοπός”) σκοπός της είναι να προάγει, προστατεύσει και διασφαλίσει την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρίες και να προάγει το σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειάς τους. Τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβάνουν εκείνα που έχουν μακροχρόνια σωματικά, ψυχικά, διανοητικά ή αισθητήρια εμπόδια, που, σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια, μπορούν να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους. 2.5. Σύμφωνα με το άρθρο 4 (“Γενικές υποχρεώσεις”) τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να διασφαλίζουν ότι προάγουν την πλήρη υλοποίηση όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα άτομα με αναπηρίες, χωρίς διακρίσεις οποιουδήποτε είδους βάσει αναπηρίας. Προς το σκοπό αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν: α) να υιοθετούν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα, για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με την παρούσα Σύμβαση, β) να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των νομοθετικών, προκειμένου να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς, έθιμα και πρακτικές που συνιστούν διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρίες, γ) να λαμβάνουν υπόψη την προστασία και την προαγωγή των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα, δ) να απέχουν από τη συμμετοχή σε οποιαδήποτε πράξη ή πρακτική που είναι ασυμβίβαστη με την Σύμβαση και να διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και φορείς ενεργούν σύμφωνα

με την Σύμβαση, ε) να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξαλειφθούν οι διακρίσεις βάσει αναπηρίας, από οποιοδήποτε πρόσωπο, οργανισμό ή ιδιωτική επιχείρηση, στ) να αναλαμβάνουν ή να προάγουν την έρευνα και ανάπτυξη των καθολικά σχεδιασμένων αγαθών, υπηρεσιών, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης, που θα πρέπει να απαιτήσουν την ελάχιστη δυνατή προσαρμογή και το λιγότερο κόστος, προκειμένου να ικανοποιούνται οι συγκεκριμένες ανάγκες ενός ατόμου με αναπηρίες, να προάγουν την διαθεσιμότητα και τη χρήση τους και να προάγουν τον καθολικό σχεδιασμό κατά την ανάπτυξη των προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών, ζ) να αναλαμβάνουν ή προάγουν την έρευνα και ανάπτυξη και να προάγουν την διαθεσιμότητα και χρήση των νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων και των Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 6 τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών, των βοηθημάτων κινητικότητας, των συσκευών και υποβοηθητικών τεχνολογιών, τα οποία είναι κατάλληλα για τα άτομα με αναπηρίες, δίνοντας προτεραιότητα στις τεχνολογίες με προσιτό κόστος, η) να παρέχουν προσιτή πληροφόρηση στα άτομα με αναπηρίες σχετικά με τα βοηθήματα κινητικότητας, τις συσκευές και τις υποβοηθητικές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών, καθώς και τις άλλες μορφές βοήθειας, υποστηρικτικών υπηρεσιών και διευκολύνσεων, θ) να προάγουν την κατάρτιση επαγγελματιών και προσωπικού που απασχολείται με τα άτομα με αναπηρίες, σχετικά με τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, ώστε να παρέχουν με τον καλύτερο τρόπο τη βοήθεια και τις υπηρεσίες που εγγυώνται αυτά τα δικαιώματα. Στο ίδιο άρθρο (παρ.3) αναφέρεται ότι, κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή της νομοθεσίας και των πολιτικών για την εφαρμογή της Σύμβασης, καθώς και σε άλλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν ζητήματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, τα κράτη θα συμβουλεύονται διαρκώς και θα εμπλέκουν ενεργά τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους. 2.6. Ως ανθρωπινό δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες κατοχυρώνεται στο άρθρο 9 της Σύμβασης η "Προσβασιμότητα". Σύμφωνα με αυτό το άρθρο, προκειμένου να είναι σε θέση τα άτομα με αναπηρίες

να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες την πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την πληροφορία και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, που θα συμπεριλαμβάνουν και τον προσδιορισμό και την εξάλειψη των εμποδίων και κωλυμάτων προσβασιμότητας, θα ισχύουν μεταξύ άλλων, για: α. τα κτίρια, τους δρόμους, τις μεταφορές και λοιπές εσωτερικές και υπαίθριες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων, των κατοικιών, των ιατρικών εγκαταστάσεων και των εργασιακών χώρων, β. τις πληροφορίες, τις επικοινωνίες και λοιπές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης. 2.7. Σύμφωνα με το άρθρο 20, ανθρώπινο δικαίωμα καθίσταται και η "Κινητικότητα". Κατά το άρθρο αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα, προκειμένου να διασφαλίσουν την κινητικότητα του ατόμου, με τη μέγιστη δυνατή ανεξαρτησία για τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης και της διευκόλυνσης της κινητικότητας των ατόμων με αναπηρίες, με τον τρόπο και κατά το χρόνο της επιλογής τους και με προσιτό κόστος. Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 7 2.8. Στο άρθρο 28 («Ανεκτό βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία») η Σύμβαση αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για ένα βιοτικό επίπεδο ανεκτό, για τα ίδια και τις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης διατροφής, ένδυσης και κατοικίας και για συνεχή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, με την λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία και την προαγωγή της εξασφάλισης του δικαιώματος χωρίς διακρίσεις βάσει αναπηρίας. Στην δεύτερη παράγραφο αυτού του άρθρου προβλέπεται ρητά η αναγνώριση του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους για πρόσβαση στα προγράμματα κοινωνικής προστασίας και μείωσης της φτώχειας, πρόσβαση στην κρατική βοήθεια με σχετικές με την αναπηρία δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής συνδρομής και της ίσης

πρόσβασης στα συνταξιοδοτικά ωφελήματα και προγράμματα. 2.9. Με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης το κράτος αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της «Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες» -που λειτουργεί στο πλαίσιο του Ο.Η.Ε.- να δέχεται και να εξετάζει αναφορές από ή για λογαριασμό ατόμων ή ομάδων ατόμων, τα οποία ισχυρίζονται ότι είναι θύματα μιας παραβίασης των διατάξεων της Σύμβασης από το κράτος. (β) Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2.10. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης της Ε.Ε., ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ίση νομική ισχύ με τις Συνθήκες. Το πεδίο εφαρμογής του, αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη της Ε.Ε. εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Χάρτη, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω, μεταξύ άλλων, αναπηρίας. (γ) Ν.3304/2005 – Εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης χωρίς διάκριση λόγω, μεταξύ άλλων, αναπηρίας. 2.11. Ο σκοπός του Ν.3304/2005 είναι η θέσπιση του γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, καθώς και για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 και 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης. 2.12. Κατά το άρθρο 2 του Ν.3304/2005, απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση διάκριση για έναν από τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω, ήτοι και λόγω αναπηρίας. Ως διάκριση νοείται και η παρενόχληση ή κάθε άλλη προσβλητική ενέργεια, η οποία εκδηλώνεται με ανεπιθύμητη συμπεριφορά που σχετίζεται με έναν από τους ανωτέρω λόγους, δηλαδή και για λόγους αναπηρίας και έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και την δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Επίσης, ως διάκριση νοείται οποιαδήποτε εντολή για την εφαρμογή Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 8 της διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος προσώπου για οποιονδήποτε από τους ανωτέρω λόγους, μεταξύ των οποίων και η αναπηρία. III. Προβλήματα εφαρμογής από τον Δήμο Αθηναίων Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης έχει λάβει

καταγγελίες από άτομα με αναπηρίες για προβλήματα που αντιμετώπισαν ή εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες του Δήμου. Άλλες φορές τα προβλήματα οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις των υπηρεσιών του Δήμου κι άλλες φορές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις του κεντρικού κράτους, όπως π.χ. προβλήματα στο νομοθετικό πλαίσιο ή ενάσκηση αρμοδιότητας από κρατικούς υπαλλήλους. Ο Δήμος είναι αρμόδιος φυσικά μόνο για τις δικές του υπηρεσίες, αλλά θα μπορούσε, για τις υποθέσεις στις οποίες δεν είναι αρμόδιος, να καταγράψει τα προβλήματα και να ζητήσει την κρατική παρέμβαση για την επίλυσή τους. Στο κεφάλαιο αυτό εκτίθενται υποθέσεις που χειρίστηκε ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης, κατόπιν υποβολής σχετικών καταγγελιών από άτομα με αναπηρίες και υπογραμμίζονται οι λύσεις που έπρεπε να είχαν δοθεί και που μπορούν να δοθούν στο μέλλον. (α) Αβεβαιότητα και καθυστερήσεις στην παραχώρηση θέσεων στάθμευσης 3.1. Συνήθης λόγος καταγγελίας είναι η καθυστέρηση στην διεκπεραίωση ενός αιτήματος για παραχώρηση θέσης στάθμευσης σε άτομο με αναπηρία. Η καθυστέρηση μπορεί να υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες² και υπήρξε περίπτωση, στην οποία η καθυστέρηση ξεπερνά και τους δώδεκα (12) μήνες. Σε αυτές τις υποθέσεις, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης επισημαίνει προς τις υπηρεσίες ότι ο χρόνος διεκπεραίωσης των υποθέσεων κατά το άρθρο 4 του Ν.2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας) είναι πενήντα (50) ημέρες και παρατείνεται κατά δέκα (10) ημέρες, ενώ οι υπηρεσίες οφείλουν, εάν δεν είναι σε θέση να τηρήσουν αυτή την προθεσμία να ενημερώσουν τον/την πολίτη πέντε (5) ημέρες πριν την εκπνοή της, τους λόγους για τους οποίους δεν προβλέπεται η τήρηση της προθεσμίας³. Σε καμία από τις υποθέσεις που περιήλθαν σε γνώση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης ενημερώθηκαν εγγράφως οι ενδιαφερόμενοι για τους λόγους της καθυστέρησης πέντε (5) ημέρες πριν την εκπνοή της προθεσμίας. 2 Υπόθεση 245: <http://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/782> 3 Οι προθεσμίες αυτές εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την κατάργηση -με τον Ν.4210/2013- των Ειδικών Επιτροπών Ελέγχου Εφαρμογής της Νομοθεσίας που λειτουργούσας στο πλαίσιο των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης είχε εκφράσει με το Δελτίο Τύπου 11/2013, μετά την κατάθεση του νομοσχεδίου, την ανησυχία του για την μείωση των εγγυήσεων διαφάνειας που θα επέφερε η κατάργηση, χωρίς την πρόβλεψη δικαιώματος προσφυγής σε άλλο,

προσβάσιμο και αποτελεσματικό, κρατικό όργανο: <http://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/864>. Κατά το σχετικό άρθρο 25 του Ν.4210/2013, εκκρεμείς αιτήσεις και αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την δημοσίευση του νόμου αυτού, “διαβιβάζονται στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα”. Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 9 3.2. Σύμφωνα με τον κατάλογο των δικαιολογητικών που διατίθεται στο κοινό, μαζί με την αίτηση για χορήγηση θέσης στάθμευσης ο ενδιαφερόμενος καλείται να προσκομίσει «πρόσφατη» απόφαση υγειονομικής επιτροπής «που να ορίζει ότι χρειάζεται χώρος στάθμευσης και διάρκεια που θα ισχύει η απόφαση» 4 . Η συγκεκριμένη προϋπόθεση δεν περιλαμβάνεται στην Πράξη Δημοτικού Συμβουλίου 340/2004 που ορίζει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εξέταση σχετικών αιτημάτων. Επίσης, η επανεξέταση των ατόμων από Υγειονομική Επιτροπή ειδικά για το θέμα του χώρου στάθμευσης αποτελεί μια εξαιρετικά επαχθή προϋπόθεση, δεδομένου του φόρτου εργασίας των συγκεκριμένων κοινωνικών δομών και, για ορισμένες περιπτώσεις αναπηρίας (όπως η ιατρικώς διαγνωσθείσα κατάργηση κινητικότητας κάτω άκρων) πρόκειται για εντελώς περιττό, καθαρά γραφειοκρατικό εμπόδιο που δεν έχει σχέση με την εξασφάλιση της ίσης μεταχείρισης, αλλά συνιστά διπλασιασμό διαδικασίας που επιβαρύνει τις ήδη υπάρχουσες δυσχέρειες του δικαιώματος πρόσβασης. Σε μία περίπτωση έγινε ατύπως δεκτή, μέχρι στιγμής, η σχετική διαμεσολάβηση του Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης και η υπόθεση έχει δρομολογηθεί προς έγκριση στο Δημοτικό Συμβούλιο, κατόπιν αποδοχής από το Συμβούλιο της 1ης Δημοτικής Κοινότητας, χωρίς την εν λόγω ειδικότερη απόφαση⁵ . Σημειωτέον ότι η αποδοχή αυτή και η έγκριση από το κοινοτικό Συμβούλιο παράγει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του ενδιαφερόμενου ότι η αίτησή του είναι νόμιμη. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης έχει ήδη διαμεσολαβήσει σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις σχετικά με αυτό το θέμα και κρίνει ότι η προϋπόθεση, εκτός όλων των άλλων, της προσκόμισης επιπρόσθετης «απόφασης», χωρίς να διευκρινίζεται μάλιστα ειδικώς και ορισμένως τι σημαίνει «πρόσφατη», θίγει ουσιαστικά το δικαίωμα Προσβασιμότητας του άρθρου 9 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Η προϋπόθεση αυτή πρέπει συνεπώς να επανεξεταστεί. 3.3. Η σοβαρότερη από αυτές

τις υποθέσεις αφορά περίπτωση 88χρονου παραπληγικού με πλήρη κατάργηση κινητικότητας και αισθητικότητας κάτω άκρων⁶. Υπέβαλε αίτηση για παραχώρηση θέσης στάθμευσης στις 26.11.2012. Ενώ κατά την παρ. 4 της κανονιστικής πράξης υπ' αρ. 340/2004 του Δημοτικού Συμβουλίου ("οχήματα ατόμων με μειωμένη κινητικότητα"), ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει μεταξύ άλλων "ειδικό σήμα στάθμευσης (ΕΙΑΑ)", το οποίο εκδίδεται "από το Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων", στη συγκεκριμένη περίπτωση όλη η διαδικασία κινήθηκε με βάση την παρ. 8, κατά την οποία "σε εξαιρετικές περιπτώσεις, χορηγούνται άδειες στάθμευσης μίας (1) θέσης κατά περίπτωση μόνιμα ή προσωρινά για αυστηρά σοβαρούς ιατρικούς λόγους οι οποίοι αποδεικνύονται με ανάλογα πιστοποιητικά. Η απόφαση αυτή θα λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου". Με το υπ' αρ. πρωτ. 48963/1.3.2013 δημαρχιακό έγγραφο προς τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου, η υπόθεση έπρεπε να είχε ήδη εισαχθεί προς λήψη απόφασης στο Δημοτικό Συμβούλιο, κατά το άρθρο 67 παρ. 7 του Ν.3852/2010. Όμως, η Διεύθυνση Οδοποιίας & Αποχέτευσης, με το υπ' αρ. πρωτ. 157069/12.7.2012 έγγραφο, ανατρέποντας όλη την μέχρι τότε διαδικασία, 4 Έντυπο προδιατυπωμένης φόρμας για την σχετική αίτηση: <http://www.cityofathens.gr/sites/default/files/khe/entypa/pdfs/01015477.pdf> 5 Υπόθεση 251: <http://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/788> 6 Υπόθεση 326: <http://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/871> Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 10 έκρινε ότι η αίτηση θα έπρεπε να κριθεί με βάση την παρ. 4 (αντί της εξαιρετικής παρ. 8 που είχε ακολουθηθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή) και ότι απαιτείται από τον πολίτη να προσκομίσει «ειδικό σήμα στάθμευσης ΕΙΑΑ (κάρτα αναπήρου) ή Γνωμάτευση από Υγειονομική Επιτροπή στην οποία να αναφέρεται ότι απαιτείται χώρος στάθμευσης και ότι η αναπηρία αφορά μειωμένη κινητικότητα των κάτω άκρων και κινητικότητα βάδισης». Επρόκειτο για αιφνιδιασμό που ανατρέπει την νόμιμη προσδοκία του πολίτη ότι η υπόθεσή του θα εισαχθεί, μετά από τόσους μήνες, με θετική εισήγηση στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων. Εξάλλου, η μειωμένη κινητικότητα των κάτω άκρων προέκυπτε από ιατρικά πιστοποιητικά που είχε προσκομίσει ο ενδιαφερόμενος. Από έγγραφα

που συνοδεύουν την καταγγελία προκύπτει ότι υπήρξε σοβαρή καθυστέρηση μεταφοράς του σε μονάδα υγείας, οφειλόμενη, μεταξύ άλλων, στην έλλειψη θέσης στάθμευσης του Ι.Χ. συγγενούς για το οποίο έχει υποβληθεί το αίτημα παραχώρησης. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης έχει αποστείλει στις αρμόδιες υπηρεσίες την Διαμεσολάβηση 194/2013 από τις 18.10.2013, χωρίς να έχει λάβει μέχρι σήμερα απάντηση. 3.4. Ενώ ο εξορθολογισμός του δημοτικού κανονιστικού πλαισίου και η μεταρρύθμιση των διαδικασιών προς την κατεύθυνση του περιορισμού των εξαιρετικών διατάξεων που προκαλούν συνειρμούς περί άνισης ή προνομιακής μεταχείρισης αποτελεί θεμιτό στόχο, η επανεξέταση αυτή δεν είναι επιτρεπτό να επιβαρύνει τους ήδη αιτούντες και οι αποφάσεις της διοίκησης δεν είναι δυνατόν να επιβάλλονται χωρίς την προηγούμενη αναθεώρηση των πράξεων του Δημοτικού Συμβουλίου και χωρίς διαβούλευση με τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες. Εάν πρέπει να εξαλειφθεί η παράγραφος 8 της πράξης 340/2004 του Δημοτικού Συμβουλίου, αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί μετά από ευρεία διαβούλευση, στην οποία θα κληθούν και θα πάρουν μέρος οι εκπρόσωποι και οι οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία (άρθρο 4 παρ. 3 της Σύμβασης Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες) και στην συνέχεια θα πρέπει να εκδοθεί νέα πράξη του Δημοτικού Συμβουλίου που θα θεσμοθετεί (ή όχι) δημοκρατικά και νόμιμα την αλλαγή της διαδικασίας. 3.5. Συνολικά, η τήρηση του θεσμικού πλαισίου, όσον αφορά την εμπρόθεσμη διεκπεραίωση υποθέσεων πολιτών πρέπει να είναι αυστηρή, όταν υποβάλλονται αιτήματα που διευκολύνουν άτομα με αναπηρίες να ασκήσουν τα δικαιώματά τους που κατοχυρώνονται στην Σύμβαση Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρία. Περιττές γραφειοκρατικές διαδικασίες που διπλασιάζουν τις διοικητικές διαπιστώσεις πρέπει να εξαλειφθούν άμεσα από την ακολουθούμενη πρακτική του Δήμου Αθηναίων, με τροποποίηση των σχετικών εντύπων υποβολής αιτήσεων. Η μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου για την παραχώρηση θέσεων στάθμευσης προϋποθέτει διαβούλευση με οργανώσεις του αναπηρικού κινήματος και λήψη απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο, με πλήρη σεβασμό των προθεσμιών ως προς τις αιτήσεις που ήδη εκκρεμούν και πρόβλεψη μεταβατικών διατάξεων, ώστε να μην παραβιάζεται η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του ενδιαφερόμενου. Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική

Πρόταση 3/2013 Σελίδα 11 (β) Διακοπή οικονομικής ενίσχυσης χωρίς έκθεση κοινωνικού λειτουργού 3.6. Σε δύο υποθέσεις που χειρίστηκε ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης κατόπιν καταγγελιών, αποφασίστηκε η διακοπή χορήγησης οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα με αναπηρία, ζητώντας εντός δύο (2) μηνών την επιστροφή μέρους της ενίσχυσης ως αχρεωστήτως καταβληθείσας. Οι αποφάσεις του Δήμου είχαν όμως ληφθεί χωρίς την ύπαρξη της απαιτούμενης από το κανονιστικό πλαίσιο Έκθεσης κοινωνικού λειτουργού. Συγκεκριμένα, με την Υπουργική Απόφαση Γ4α/Φ.255/161/1989 (ΦΕΚ Β' 108, "Οικονομική ενίσχυση ατόμων με ειδικές ανάγκες") των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εγκρίθηκε η εφαρμογή ενιαίου προγράμματος οικονομικής ενίσχυσης των ατόμων με "ειδικές ανάγκες" 7 , ανεξαρτήτως ηλικίας, τα οποία είναι ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα και λόγω σοβαρής σωματικής, νοητικής ή ψυχικής ασθένειας ή αναπηρίας είναι ανίκανα, σε ποσοστό τουλάχιστον 67%, για άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος. Σύμφωνα με το άρθρο 2 ("Προϋποθέσεις χορήγησης της οικονομικής ενίσχυσης"), τα ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα άτομα δεν θα πρέπει: (α) να εμπίπτουν σε κάποιο από τα ειδικά προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με ειδικές ανάγκες που εφαρμόζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, (β) να λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για τον ίδιο λόγο από το Δημόσιο ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή (ασφαλιστικό οργανισμό – ταμείο κλ.π.) ίση ή μεγαλύτερη από το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που προβλέπει η απόφαση αυτή, (γ) να περιθάλπονται, με δαπάνες του Δημοσίου, ως εσωτερικοί ασθενείς ή τρόφιμοι σε Δημόσια Νοσηλευτικά ή Προνοιακά Ιδρύματα, αντίστοιχα, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου. Κατά το άρθρο 4, τα άτομα που αναφέρονται στο άρθρο 1 της απόφασης αυτής τυγχάνουν οικονομικής ενίσχυσης εφόσον το μηνιαίο ατομικό ή οικογενειακό τους, κατά περίπτωση εισόδημα δεν υπερβαίνει τα όρια που αναφέρονται στο άρθρο 1 της υπ' αρ. Γ4β/Φ.32/οικ.3298/24.12.87 (ΦΕΚ 39/88 τ.Β) υπουργικής απόφασης, το οποίο όμως έχει καταργηθεί. Με το άρθρο 5 προβλέπονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση της αναγνωριστικής απόφασης καταβολής της οικονομικής ενίσχυσης. Σε αυτά, περιλαμβάνονται: αίτηση του ατόμου με την οποία ζητεί την χορήγηση της οικονομικής ενίσχυσης, βεβαίωση της οικείας δημοτικής αρχής, γνωμάτευση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής και υπεύθυνη δήλωση του ατόμου στην οποία δηλώνονται τα εξής: (1) μόνιμη κατοικία, σύνθεση και μηνιαίο εισόδημα της οικογένειας στην

οποία θα διαβιώνει το άτομο με αναπηρία με φωτοαντίγραφο του εκκαθαριστικού, (2) ότι η παρεχόμενη οικονομική ενίσχυση θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες του ατόμου με αναπηρία, (3) ότι το άτομο με αναπηρία και η οικογένειά του δεν εισπράττει άμεσα ή έμμεσα σύνταξη ή άλλη οικονομική ενίσχυση από οποιαδήποτε πηγή της ημεδαπής ή της αλλοδαπής για την ίδια αναπηρία ή πάθηση. Σε περίπτωση που εισπράττεται για την ίδια ή άλλη 7 Ο όρος αυτός έχει εγκαταλειφθεί και πλέον στα κανονιστικά και τα επίσημα έγγραφα χρησιμοποιείται ο όρος «άτομα με αναπηρίες», αλλά η συγκεκριμένη Υπουργική Απόφαση εξακολουθεί να φέρει αυτόν τον τίτλο. Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 12 αναπηρία ή πάθηση με οποιαδήποτε μορφή κάποιο οικονομικό βοήθημα (είτε σαν επίδομα είτε σαν προσαύξηση μισθού ή σύνταξης), τότε δηλώνεται το ποσό αυτό με κάθε λεπτομέρεια. (4) ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να ειδοποιήσει αμέσως την αρμόδια ως άνω υπηρεσία σε περίπτωση περιθάλψεως του ατόμου με αναπηρία σε Ίδρυμα (Προνοιακό) ή νοσοκομείο, αλλαγής του τόπου κατοικίας του, θανάτου ή λήψης οικονομικής ενίσχυσης ή σύνταξης κ.λ.π. Σύμφωνα με το άρθρο 8 ("Αναθεώρηση δικαιώματος επιδότησης"), το δικαίωμα για την απόληψη της οικονομικής ενίσχυσης αναθεωρείται τακτικά κάθε τρία χρόνια, έκτακτα δε όταν προκύψουν νέα στοιχεία που καθιστούν αναγκαία την αναθεώρηση. Για την τακτική ή έκτακτη αναθεώρηση απαιτείται έκθεση Κοινωνικής Λειτουργού και δήλωση του Υπευθύνου προς είσπραξη και διαχείριση, καθώς και γνωματεύσεις της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής ανάλογες με εκείνες που απαιτούνται κατά την αρχική αναγνώριση του δικαιώματος. Η έκθεση της Κοινωνικής Λειτουργού απαιτείται, εφόσον τούτο κριθεί αναγκαίο, να αναφέρεται στην προσωπική και οικογενειακή κατάσταση του ατόμου με αναπηρίες και στην καλή ή όχι διαχείριση των χρημάτων της οικονομικής ενίσχυσης από το άτομο που έχει ορισθεί για αυτό το σκοπό. 3.7. Στην πρώτη υπόθεση που αφορούσε απόφαση διακοπής καταβολής οικονομικής ενίσχυσης και αναζήτησης επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων εντός δύο μηνών, με την Διαμεσολάβηση 84/2013 ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης επισήμανε ότι η απόφαση συνιστούσε έκτακτη αναθεώρηση της ενίσχυσης λόγω νέου στοιχείου, χωρίς όμως να έχει συνταχθεί Έκθεση Κοινωνικού

Λειτουργού. Συνεπώς, για να είναι νόμιμη η διαδικασία, ζητήθηκε η σύνταξη Έκθεσης, πρόταση που έγινε δεκτή εκ μέρους του Τμήματος Επιδοματικής Πολιτικής της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων⁸ . 3.8. Στην δεύτερη υπόθεση που αφορούσε διακοπή οικονομικής ενίσχυσης ατόμου με αναπηρία και αναζήτηση επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντος επιδόματος ζητήθηκε από άτομο με νοητική αναπηρία να επιστρέψει εντός δύο (2) μηνών το ποσό των 12.934,80 ευρώ ως αχρεωστήτως εισπραχθέν επίδομα. Σύμφωνα με την καταγγελία, η σύνταξη που απονεμήθηκε στην καταγγέλλουσα (ως άγαμη θυγατέρα) είναι 502,18 ευρώ, ενώ η μηνιαία επικουρική σύνταξη που λαμβάνει ανέρχεται στο ποσό των 110,88 μηνιαίως και αδυνατεί να καταβάλει το ζητηθέν ποσό εντός δύο (2) μηνών. Με τη Διαμεσολάβηση 180/2013 γνωστοποιήθηκε ότι η απόφαση διακοπής χορήγησης της ενίσχυσης προϋπέθετε την σύνταξη Έκθεσης Κοινωνικού Λειτουργού, σύμφωνα με το ως άνω άρθρο 8 της Υπουργικής Απόφασης του 1989, όπως είχε ήδη γίνει δεκτό στην προηγούμενη υπόθεση από το ίδιο Τμήμα Επιδοματικής Πολιτικής. Ωστόσο, στην δεύτερη αυτή υπόθεση, το Τμήμα δέχθηκε για λόγους επιείκειας, λαμβανομένου υπόψη του σοβαρού προβλήματος υγείας που αντιμετωπίζει η καταγγέλλουσα, να γίνει δεκτή η καταβολή του ποσού σε δόσεις, σύμφωνα με τα ισχύοντα και κατόπιν αιτήσεως προς την υπηρεσία, αλλά δεν τοποθετήθηκε ως προς 8 Υπόθεση 171: <http://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/705> Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 13 την ουσιώδη έλλειψη της Έκθεσης Κοινωνικής/-ού Λειτουργού που επιβάλλει το κανονιστικό πλαίσιο. 3.9. Η Έκθεση Κοινωνικής/-ού Λειτουργού είναι νόμιμη προϋπόθεση για την έκτακτη αναθεώρηση της απόφασης οικονομικής ενίσχυσης προς άτομα με αναπηρία. Η ενίσχυση αυτή εμπίπτει στο πεδίο του δικαιώματος του άρθρου 28 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (“ανεκτό βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία”) και, ως εκ τούτου, οι περιορισμοί του δικαιώματος αυτού πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τους ορισμούς του νόμου. Η έλλειψη της Έκθεσης Κοινωνικής/-ού Λειτουργού απονομιμοποιεί την απόφαση διακοπής χορήγησης της οικονομικής ενίσχυσης. Παρά το επιχείρημα ότι οι συνθήκες διαβίωσης του ατόμου δεν θα ανέτρεπαν την υποχρέωση του Δήμου Αθηναίων να διακόψει την ενίσχυση εάν διαπιστωθούν οι

έτεροι πόροι που αναφέρει η Υπουργική Απόφαση, η Έκθεση Κοινωνικής/-ού Λειτουργού αποτελεί νόμιμο λόγο εμπάθυνας σε στοιχεία που πιθανώς να αποκαλύψουν πρόσθετα δεδομένα, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε διεκδίκηση έτερων πόρων ή και σε πιο τεκμηριωμένες αποφάσεις διακοπής (αν για παράδειγμα αποδειχθεί ότι επρόκειτο για εντελώς ψευδή στοιχεία και το άτομο δεν ήταν στην πραγματικότητα άτομο με αναπηρίες) εκ μέρους του Δήμου. Σε κάθε περίπτωση, η Έκθεση αυτή είναι προϋπόθεση της νόμιμης έκδοσης απόφασης διακοπής της ενίσχυσης και η έλλειψή της θα δικαιολογούσε την ακύρωση της σχετικής πράξης διοικητικά (κατόπιν προσφυγής στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση) ή και δικαστικά. Για τον λόγο αυτόν, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης υπογραμμίζει ότι μέρος της διαδικασίας για την νόμιμη περικοπή της οικονομικής ενίσχυσης είναι η προηγούμενη υποβολή Έκθεσης Κοινωνικής/-ού Λειτουργού κατά τα οριζόμενα στην Υπουργική Απόφαση. (γ) Έλεγχοι και επιβολή κυρώσεων σε άτομα με αναπηρίες που επιδιώκουν να ασκήσουν το δικαίωμα προσβασιμότητας 3.10. Ενδιαφερόμενη τοποθέτησε κεκλιμένο επίπεδο (ράμπα) σε πεζοδρόμιο προκειμένου να μπορεί να εισέρχεται με αναπηρικό αμαξίδιο στην πολυκατοικία που κατοικεί. Στην καταγγελία της ανέφερε ότι συνελήφθη με την διαδικασία του αυτοφώρου για κατάληψη κοινόχρηστου χώρου. Η πράξη αυτή δεν αφορά βεβαίως αρμοδιότητα του Δήμου Αθηναίων, αλλά της Ελληνικής Αστυνομίας. Η καταγγέλλουσα έχει αναζητήσει τις προϋποθέσεις για την κατασκευή νόμιμου μέσου εισόδου στην οικία της, χωρίς να έχει λάβει μέχρι σήμερα ικανοποιητικές απαντήσεις. Συγκεκριμένα, με την Διαμεσολάβηση 97/2013 προς τις Δ/νσεις Δημοτικής Αστυνομίας, Κοινόχρηστων Χώρων και Σχεδίου Πόλεως & Πολεοδομίας, εδόθησαν απαντήσεις περί μη αρμοδιότητας της Δημοτικής Αστυνομίας και της Δ/σης Κοινοχρήστων Χώρων – σε αυτό το στάδιο – με παραπομπή του θέματος στην Δ/ση Οδοποιίας & Αποχέτευσης (Διαμεσολάβηση 97/2013/Α), η οποία ενημέρωσε προφορικά, κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας, ότι με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, δεν φαίνεται να προβλέπεται η χορήγηση άδειας για κατάληψη πεζοδρομίου για την τοποθέτηση κατασκευής για διευκόλυνση εισόδου αναπηρικού αμαξιδίου στην είσοδο οικίας⁹. Συγκεκριμένα, κατόπιν επικοινωνιών με τους αρμόδιους της Δ/σης Οδοποιίας & Αποχέτευσης προέκυψε ότι, κατά την Υπουργική Απόφαση 9 Υπόθεση 185: <https://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/719> Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 |

e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 14 52907/2009 (ΦΕΚ Β' 2621/31.12.2009, «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών»), ο Δήμος Αθηναίων κατασκευάζει τα αναγκαία επίπεδα για την πρόσβαση από οδόστρωμα σε πεζοδρόμιο και το ανάποδο, ενώ υπάρχει η αντίληψη ότι η τοποθέτηση ράμπας από πεζοδρόμιο προς ιδιωτικό χώρο δεν προβλέπεται και επιτρέπεται μόνο εντός της οικοδομικής γραμμής, δηλαδή μόνο εντός του ιδιωτικού χώρου του ενδιαφερόμενου. Σύμφωνα με την απάντηση του Τμήματος Ελέγχου Κατασκευών (Δ/νση Σχεδίου Πόλεως & Δόμησης), η οποία ελήφθη πέντε (5) μήνες μετά την αποστολή της Διαμεσολάβησης, από την υπηρεσία έχει καταγραφεί η αυθαίρετη κατασκευή ράμπας, μετά από επανειλημμένες καταγγελίες δημότη και αστυνομικού τμήματος. Η απάντηση αναφέρει ότι η καταγγέλλουσα προσήλθε στην υπηρεσία αφού θυροκολλήθηκε η έκθεση και της δόθηκαν προφορικά πληροφορίες σχετικά με αυτήν. Ωστόσο, κατά το άρθρο 27 παρ. 2 εδ.γ' του Ν.4067/2012 ("Νέος Οικοδομικός Κανονισμός") προβλέπεται ότι "... σε νομίμως υφιστάμενα κτίρια κατοικίας που δεν διασφαλίζουν προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα επιτρέπεται κατά παρέκκλιση κάθε ισχύουσας διάταξης, κανονισμού (συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού της πολυκατοικίας) κλπ. η τοποθέτηση διάταξης (ράμπας ή αναβατορίου) που θα διασφαλίζει την πρόσβαση στα άτομα αυτά, από το πεζοδρόμιο στους εσωτερικούς/εξωτερικούς κοινόχρηστους χώρους, εφόσον διαμένουν ως ιδιοκτήτες ή ένοικοι στα παραπάνω κτίρια, με απαραίτητη προϋπόθεση την εξασφάλιση της ασφάλειας των χρηστών, τη σύνταξη ή ενημέρωση της Ταυτότητας Κτιρίου και την κάλυψη των εξόδων κατασκευής από τα ενδιαφερόμενα άτομα". Επομένως, πρέπει να εφαρμοστεί η ανωτέρω διάταξη από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου και να εξεταστεί σχετικό αίτημα της ενδιαφερομένης από την Δ/νση Οδοποιίας & Αποχέτευσης, με προετοιμασία σχετικού εντύπου υποβολής αίτησης¹⁰ . 3.11. Κάτοικος με ποσοστό αναπηρίας 90% ανέφερε ότι του έχει χορηγηθεί μεν άδεια στάθμευσης αναπηρικού οχήματος, αλλά το σημείο στο οποίο επιτράπηκε η στάθμευση δεν τον εξυπηρετεί και για τον λόγο αυτόν υποχρεούται να σταθμεύει επί της οδού που διαμένει, η οποία όμως είναι πεζοδρόμος με αποτέλεσμα να δέχεται πολλές κλήσεις. Ανέφερε ότι από το 1984 δεχόταν πράξεις επιβολής προστίμου από την Τροχαία, η οποία όμως προέβαινε σε ανάκληση, όταν λάμβανε γνώση της ιδιότητας του

καταγγέλλοντος. Ωστόσο, δεν είχε την ίδια αντιμετώπιση, κατά τους ισχυρισμούς του, από την Δημοτική Αστυνομία, η οποία τον ενημέρωσε ότι δεν υπάρχει νόμος που να τον προστατεύει για την στάθμευση επί του πεζοδρόμου. Με την Διαμεσολάβηση 30/2012 ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης απευθύνθηκε στην Δ/ση Δημοτικής Αστυνομίας και, γνωστοποιώντας την Σύμβαση Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες, ζήτησε την τοποθέτηση της υπηρεσίας¹¹. Σύμφωνα με το άρθρο 104 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας ("Επιβολή προστίμων από αστυνομικά όργανα"), στον καταλαμβανόμενο επ' αυτοφώρω, 10 Και ένταξή του στο "Κέντρο Ηλεκτρονικής Εξυπηρέτησης" της Διαδικτυακής Πύλης του Δήμου Αθηναίων: <https://www.cityofathens.gr/khe/aitiseis/idiotes/teχνikes-γπιresies> 11 Υπόθεση 52: <https://www.cityofathens.gr/symparastatis/node/577> Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 15 να διαπράττει παραβάσεις, για τις οποίες προβλέπονται διοικητικά πρόστιμα, βεβαιώνεται από το αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο το προβλεπόμενο διοικητικό πρόστιμο για καθεμία από αυτές. Ο παραβάτης έχει δικαίωμα να εμφανισθεί εντός προθεσμίας τριών (3) ημερών, που αρχίζει από την επίδοση της βεβαίωσης στην Αρχή, στην οποία ανήκει το ανωτέρω όργανο, όπως αυτή προσδιορίζεται στη σχετική βεβαίωση παράβασης, προκειμένου να προβάλει τις αντιρρήσεις του. Η απόφαση με την οποία εξετάζονται οι αντιρρήσεις πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη με αναφορά σε συγκεκριμένα περιστατικά και στοιχεία. Αν δεν προβληθούν αντιρρήσεις ή αν οι προβληθείσες απορριφθούν, επικυρώνεται το διοικητικό πρόστιμο από τον Προϊστάμενο και καταβάλλεται κατά το ήμισυ μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη βεβαίωση της παράβασης (...). Εφόσον παρέλθει άπρακτη η ανωτέρω προθεσμία των δέκα (10) ημερών, το διοικητικό πρόστιμο καταβάλλεται στον δικαιούχο Ο.Τ.Α., χωρίς έκπτωση, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών από την βεβαίωσή του. Από την διάταξη αυτή προκύπτει η διακριτική ευχέρεια της Αρχής στην οποία υποβάλλονται αντιρρήσεις, ως προς την αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και στοιχείων που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος. Η διακριτική ευχέρεια πρέπει να ασκείται με σεβασμό προς τις γενικές αρχές του δικαίου, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγεται και η αρχή "ουδείς υποχρεούται στα αδύνατα", η οποία εφαρμόζεται όταν συντρέχει λόγος ανωτέρας βίας ή

ανυπέρβλητου κωλύματος. Σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι η παράνομη στάθμευση οφειλόταν σε περιστατικά απολύτως πέρα από τον έλεγχο και τις επιλογές του παραβάτη, η αρχή της χρηστής διοίκησης και της επιείκειας επιβάλλει την ανάκληση της πράξης επιβολής του προστίμου. Επιπρόσθετα, όταν το άτομο παρουσιάζει αποδεδειγμένα ένα τόσο υψηλό ποσοστό αναπηρίας (90%), γεγονός που περιορίζει σημαντικά την κινητικότητά του, ο Δήμος Αθηναίων δεν απαλλάσσεται εκ μόνης της παραχώρησης θέσης στάθμευσης σε ακτίνα που ο ενδιαφερόμενος αδυνατεί αντικειμενικά να προσεγγίσει. Θα έπρεπε, επίσης, να λάβει υπόψη του το δικαίωμα στην προσβασιμότητα που προβλέπει η Σύμβαση Δικαιωμάτων των Ανθρώπων με Αναπηρία και να προβεί σε επανεκτίμηση του τρόπου ενάσκησης της ελεγκτικής αρμοδιότητάς του ως προς την χρήση κοινόχρηστου χώρου, στο μέτρο βεβαίως που δεν εμποδίζεται η ελεύθερη διέλευση των περαστικών από το όχημα. 3.12. Από τις δύο αυτές υποθέσεις προκύπτει η αμηχανία στην ελεγκτική και κυρωτική λειτουργία υπηρεσιών του Δήμου, όταν αντιμετωπίζουν περιπτώσεις που ενδιαφερόμενοι με αναπηρίες αναλαμβάνουν ορισμένες πρωτοβουλίες -που σε άλλη περίπτωση θα αποτελούσαν παράνομες πράξεις- προκειμένου να ασκήσουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματά τους. Όταν το άτομο που έχει 90% αναπηρία αντιμετωπίζεται ως ένας κοινός παραβάτης του Κ.Ο.Κ. επειδή σταθμεύει το όχημά του μπροστά στο σπίτι του, δέχεται αθέμιτη διάκριση: η Διοίκηση κρίνει με όμοιο τρόπο ανόμοιες καταστάσεις. Όταν το άτομο τοποθετεί ράμπα στο πεζοδρόμιο για να έχει πρόσβαση στην είσοδο της πολυκατοικίας του και αντιμετωπίζεται ως ένας κοινός παραβάτης του πολεοδομικού δικαίου, ενώ υπάρχει και η σχετική διάταξη του Ν.Ο.Κ., δέχεται αθέμιτη διάκριση, για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Τα συγκεκριμένα πρόσωπα έχουν αυξημένα θεμελιώδη δικαιώματα ως προς την προσβασιμότητα προς και από τον κοινόχρηστο χώρο κι αυτό έχει επισημανθεί από τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης, χωρίς να φαίνεται μέχρι σήμερα να έχει τύχει εφαρμογής των δημοτικών υπηρεσιών και αρχών και, σε κάθε περίπτωση, χωρίς να Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 16 έχουν ληφθεί οι σχετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των συγκεκριμένων καταγγελλόντων. 3.13. Η εξασφάλιση της ανεμπόδιστης ενάσκησης

των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, χωρίς την επιβολή ισοπεδωτικών ελέγχων και κυρώσεων που δεν λαμβάνουν υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, αποτελεί αντικείμενο μιας ευρείας διαβούλευσης του Δήμου Αθηναίων με τους φορείς και τις οργανώσεις εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρίες. IV. Οι ειδικότερες προτάσεις για την επίλυση των προβλημάτων Κατόπιν των ανωτέρω, ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης προτείνει προς τον κ. Δήμαρχο Αθηναίων: i. Να δοθεί προτεραιότητα στις υποθέσεις ατόμων με αναπηρία που εκκρεμούν στις υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων και δεν έχουν διεκπεραιωθεί ακόμη, στο μέτρο που οι υποθέσεις αυτές αφορούν αιτήματα σχετικά με την ενάσκηση των δικαιωμάτων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρία, τηρουμένων των προθεσμιών ενέργειας που αναφέρει ο νόμος. ii. Να απαλειφθούν δικαιολογητικά που ζητούνται κατά την υποβολή αιτήσεων για χορήγηση θέσεων στάθμευσης, τα οποία δεν προβλέπονται στην σχετική πράξη 340/2004 του Δημοτικού Συμβουλίου. iii. Να μην διακόπτεται η χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα με αναπηρίες εάν προηγουμένως δεν έχει εκδοθεί η σχετική Έκθεση κοινωνικής/-ού λειτουργού και να ενημερώνεται εξ αρχής ο ενδιαφερόμενος, με ρητή μνεία στο σώμα της ατομικής πράξης διακοπής ενίσχυσης, για την δυνατότητα καταβολής τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων σε δόσεις κι όχι εντός δύο (2) μηνών κατόπιν αιτήσεώς του. iv. Να διενεργηθεί ευρεία διαβούλευση με τους φορείς που εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία, προκειμένου να επανεξεταστεί η πράξη 340/2004 του Δημοτικού Συμβουλίου για την παραχώρηση θέσεων στάθμευσης, καθώς και το συνολικό θεσμικό πλαίσιο για την διεξαγωγή ελέγχων εκ μέρους των δημοτικών υπηρεσιών, όταν στοχεύουν σε πράξεις ατόμων με αναπηρία που τελούνται για την ενάσκηση του δικαιώματος προσβασιμότητας και να προωθηθούν σχετικά αιτήματα και προς τρίτες υπηρεσίες, εκτός του Δήμου Αθηναίων, για την θέσπιση τυχόν διορθωτικών κανονιστικών ρυθμίσεων. v. Να συγκεντρωθεί όλη η πληροφορία που αφορά τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες που μπορούν να ασκηθούν μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του Δήμου Γραφείο Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης Δημαρχιακό Μέγαρο Αθηνών, Αθηνάς αρ. 63, Πλατεία Εθνικής Αντίστασης (Κοτζιά), Αθήνα 15502 τηλ.: 210-3722181 | fax:210-3722358 | e-mail: symparastatis@cityofathens.gr | www.cityofathens.gr/symparastatis Ειδική Πρόταση 3/2013 Σελίδα 17 Αθηναίων σε ευχερέστερα προσβάσιμη ιστοθέση, με ευκρινή σήμανσή της στην αρχική σελίδα.

ΑΘΗΝΑ 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2013 Ο ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Βασίλης Σωτηρόπουλος

**Ο ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΗ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

Γεώργιος Φερετζάκης

www.kalamata.gr

[kalamata.gr](https://www.facebook.com/kalamata.gr)

[kalamata_GR](https://twitter.com/kalamata_GR)

2721360700

2721360760

polites@kalamata.gr